

Latvijas Universitātes 76. konference
Zinātņu vēstures un muzejniecības sekcija

LATVIJAS MEDICĪNAS IZGLĪTĪBA KLASISKĀS UNIVERSITĀTES SPOGULĪ

Arnis Vīksna

2017. gada 29. janvāris

Saturs

- Klasiskā universitāte
- Rosība Baltijā
- LU veidošana pēc klasiskās universitātes tipa
- Medicīnas fakultātes sākums
- Medicīnas fakultāte pēc Otrā pasaules kara
- Vai atgriešanās LU?
- Savilkums

KLASISKĀS UNIVERSITĀTES MODELIS

Filozofijas fakultāte

T r i v i u m

gramatika

retorika

dialektika

Q u a d r i v i u m

aritmētika

ģeometrija

astronomija

mūzika

**Teoloģijas
fakultāte**

gars

**Juridiskā
fakultāte**

dzīve

**Medicīnas
fakultāte**

miesa

Universitas

1. KOPUMS

a) zinību kopums

b) apmācītāju un apmācāmo (profesoru un studentu) kopums

universitas magistrarum et scholarum

2. AKADĒMISKĀ BRĪVĪBA UN AUTONOMIJA

3. PRIVILĒGIJA AKADĒMISKĀ GRADUĀCIJĀ

(diploms, promocija, *Bac.*, *Lic.*, *Mag.*, *Dr.* grāds

Universitas [2]

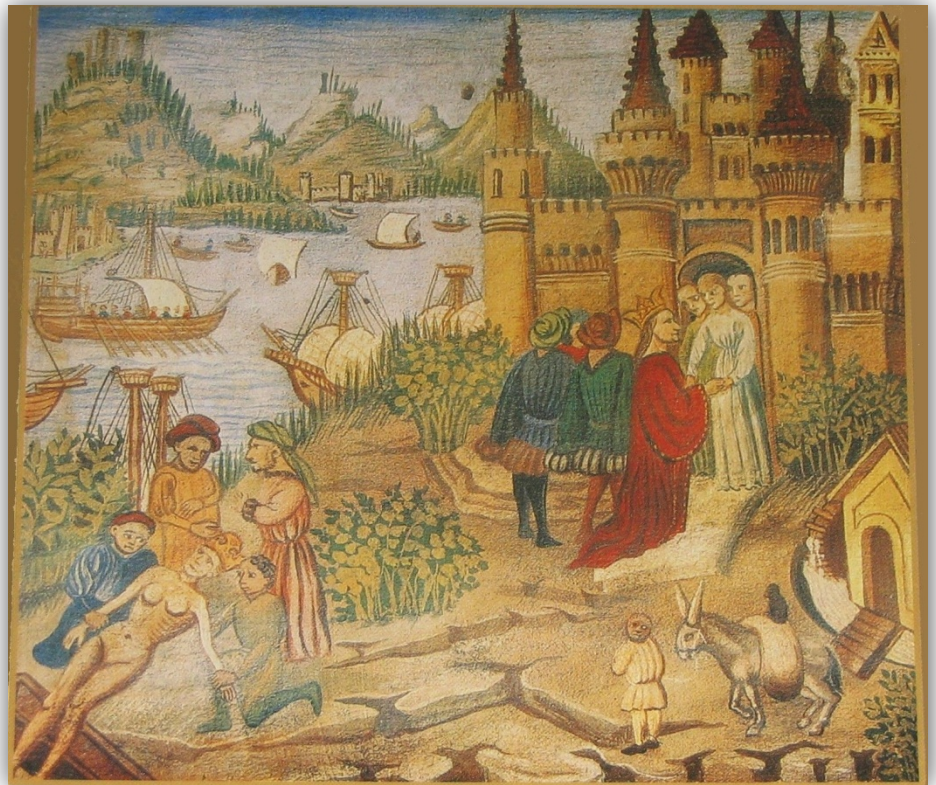
- Četru obligāto fakultāšu (*septem artes liberales* + trīs pamatfakultātes) sistēma – *universitas litterarum*
- **Gimnāzija** kā jaunāks produkts **1526** Vācijā (1510 Anglijā) – sagatavošanās pakāpe universitātei (būtībā septiņu brīvo mākslu vietā)

Universitas [3]

- Latīņu kā pamatvaloda līdz 18./19. gs.
- 19. gs. daudzprofilu filozofijas fakultāte sadalās [Tērbatā 1850 – Vēstures un filoloģijas & Fizikas un matemātikas]
- Nepilnu augstskolu sauc par **akadēmiju**
- Tagad arī nepilnās un specializētās augstskolas sauc par universitātēm

Dažas vecākās universitātes

- 1088 Boloņa
- 1150 Parīze
- 1209 Oksforda
- 1218 Salamanka
- 1222 Paduja
- 1289 Monpeljē
- 1348 Prāga

Mūsu apkaime

1477 Upsala

1544 Karaļauči [Kēnigsberga,
Regiomontana, Kaļiņingrada]

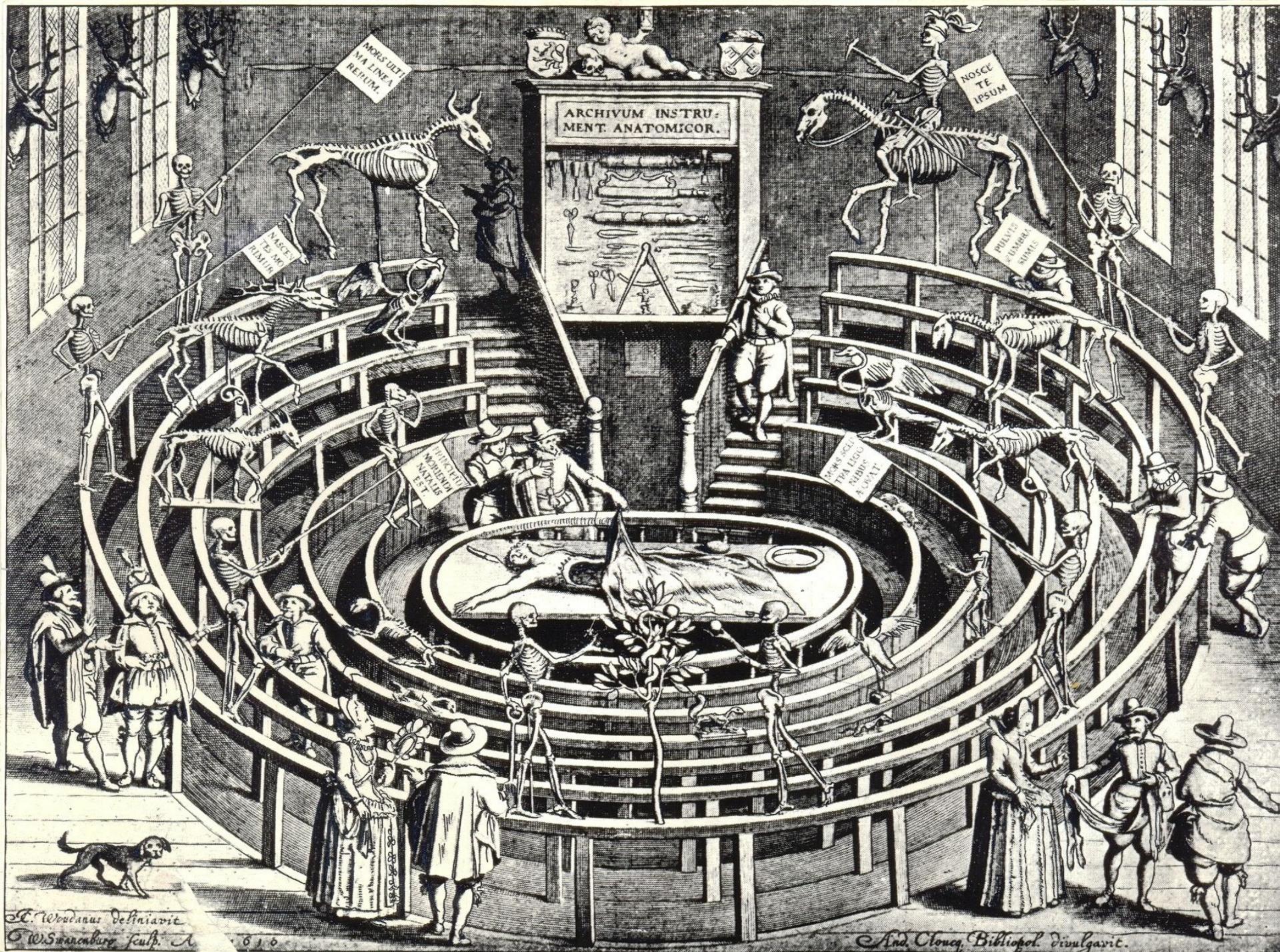
Rīgas [Latvijas] medicīnā būtiskākā – Leidenes universitāte

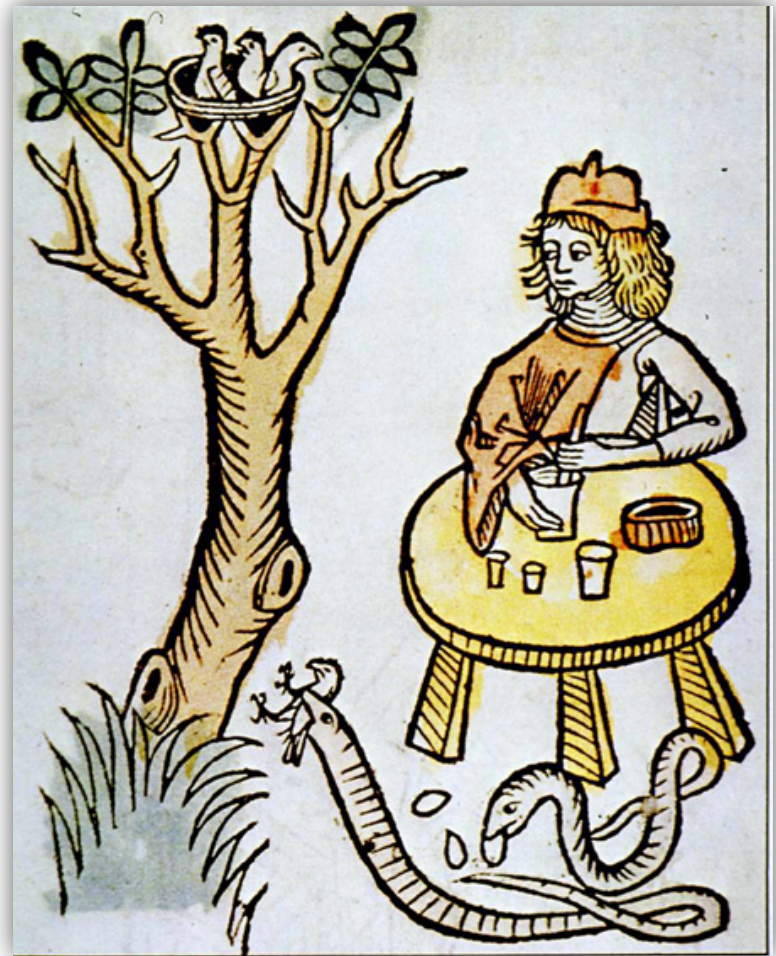
Medicīnas fakultātes pamatelementi

- *Anatomicum*
- *Hortus sanitatis*
- *Laboratorium*
- *Clinica*

Hortus sanitatis

Laboratorium

Tuvākās augstskolas

1579 VIĻŅA

pilntiesīga 1803

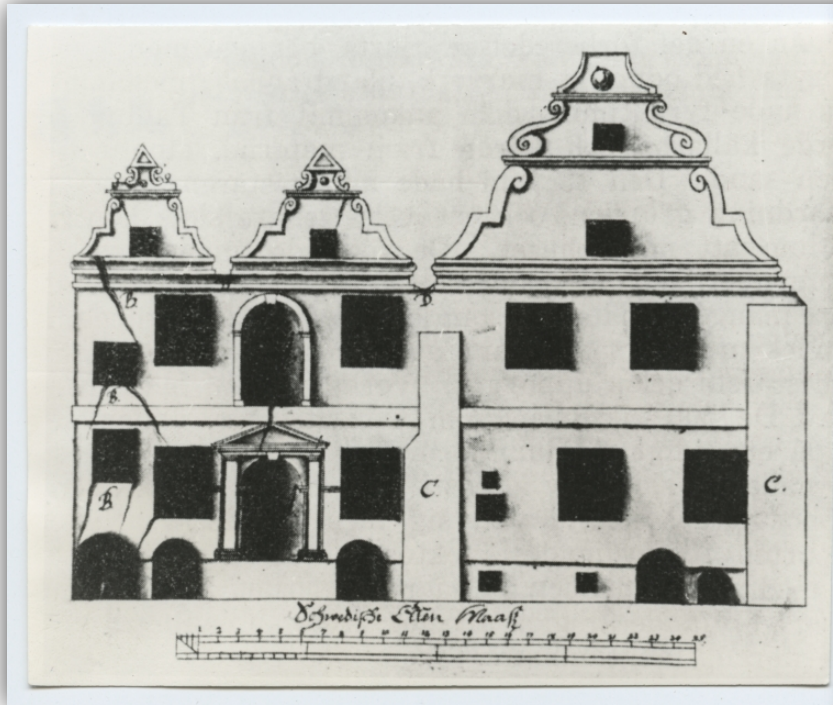
Akadēmija =

filozofija + teoloģija

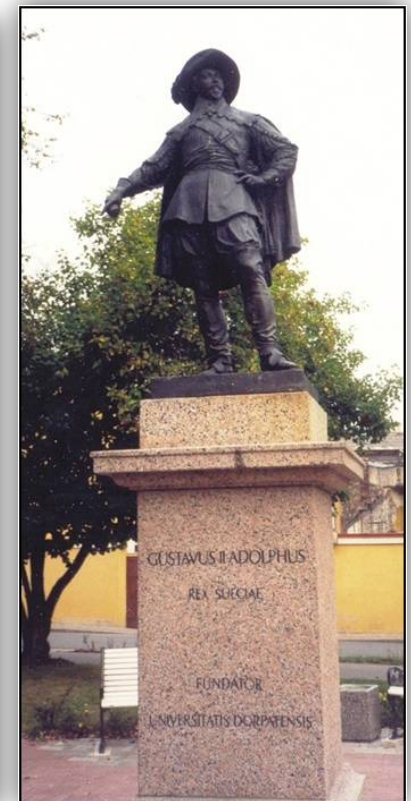

Tuvākās augstskolas [2]

1632 Tērbata

Academia Gustaviana

Maskavas universitāte

1755

Medicīnas fakultāte 1764

Atjaunotā Tērbata 1802

Tērbata, Mētraine, Tartu, Dorpat, Юрьев, Дерпт

Tērbatas Universitāte

1632 – 1710

Studenti – 1.705

Latvieši – 1 (2)

Igauni – 0

1802 – 1918

Studenti – 28.988

Latvieši – 1.334

Igauni ~ 1.150

Tartu Ülikool

1. dec. 1919

(LU 28.sept.1919)

Latvijas Augstskola [Universitāte]

- ▶ Manto Tērbatas labākās tradīcijas
- ▶ Medicīnas fakultāti veido neprofesionāli
- ▶ Mācībspēku pietiek
- ▶ Klīniskās bāzes labas
- ▶ Trūkst teorētiķu
- ▶ Pēc iespējas iztiek ar pašu spēkiem

Medicīnas fakultātes sākums

Ķīmijas fakultāte [1901]

**Rīgas 1.slimnīcas morgs
[1878]**

Anatomikums

Sagraušana

- Universitāšu graušana KPFSR un PSRS sākas drīz pēc Oktobra apvērsuma
- Akadēmiskā sabiedrība nelojāla padomju iekārtai
- Emigrācija, represijas, nogalināšana, bēgšana, oficiāli atļauta izbraukšana
- **PSRS Centrālās izpildu komitejas un Tautas komisāru padomes 1930. gada 30. jūlija lēmums par universitāšu sadalīšanu [*разукрупнение*]**

RMI tapšana 3 posmos

1. LK(b)P CK biroja **1941. gada 4. jūnija** slepenais lēmums par Medicīnas institūta organizēšanu
2. LK(b)P biroja **1946.gada 4. oktobra** lēmums izveidot komisiju Medicīnas institūta nepieciešamības izpētei F.Deglava vadībā
3. LPSR Veselības aizsardzības ministrijas Medicīnas zinātniskās padomes **1949. gada 23. maija** sūdzībvēstule PSRS Veselības aizsardzības ministrijai

Совету Министров
Латвийской ССР

Лит. № 887 от 5/II-50.

СОВЕТ МИНИСТРОВ СССР

РАСПОРЯЖЕНИЕ

от 10 июня 1950 г. № 8640-р

Москва, Кремль

643.1.

Разрешить Совету Министров Латвийской ССР организовать на базе медицинского факультета Латвийского государственного университета Рижский медицинский институт Министерства здравоохранения Латвийской ССР.

Председатель
Совета Министров Союза ССР И. Сталин

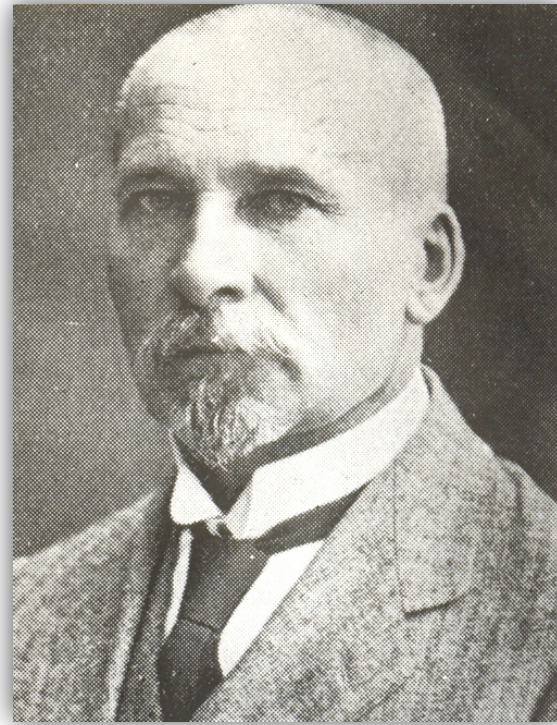
993

15

VI

50

Klīnikas

Divas dienas pirms LU atklāšanas Latviešu izglītības biedrības priekšnieks Ādams Butulis (1860-1938) ierosina augstskolai pasniegt dāvanai Rīgas pilsētas slimnīcas, bet Veselības departamenta direktors Gustavs Reinhardt (1868-1937) iebilst par grūtībām to uzturēšanā

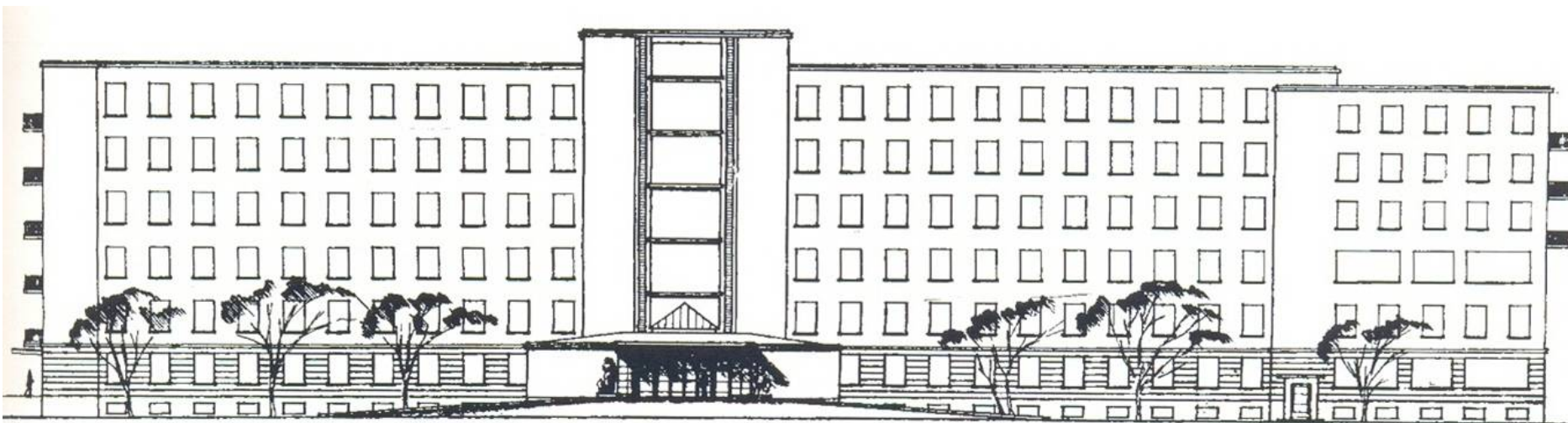
1920 – Rīgas pilsētas 1. slimnīca

1928 – Rīgas pilsētas 2. slimnīca

Paula Stradiņa lielidejas

Dzirčiema iela

6. slimnīca 1961–1996

RSU (RMI/LMA) 1987

Gaižezers

Vai universitātes slimnīca?

- 1995 – 1999 LMA Paula Stradiņa klīniskā slimnīca
- 1995 – 1999 LMA Bērnu klīniskā slimnīca
- 1999 ► P. Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca
- 1999 ► Bērnu klīniskā universitātes slimnīca
- 2007 ► Klīniskā universitātes slimnīca “Gaiļezers”, kopš 2008 – Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca

LU – atkal klasiskā universitāte

KOPIJA

 LATVIJAS UNIVERSITĀTE
Raina bulv. 19, Rīga, LV-1586; tālr. 7228611, 7228928; fakss 7820113, 7225039

SENĀTA LĒMUMS
Rīgā

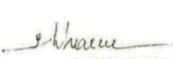
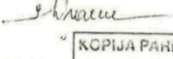
29.12.97 Nr. 170

Par Medicīnas fakultātes
atjaunošanu Latvijas Universitātē

Iepazīņos ar materiāliem par Medicīnas fakultātes atjaunošanu Latvijas
Universitātē, iniciatīvas grupas pārstāvja Dr.hab.med.U.Vikmanja ziņojumu, kā
arī ar Senāta Stratēģijas, Macību, Zinātnes, Satversmes, Finanšu un budžeta
komisiju viedokļiem, Senāts

NO LĒMĒJ:

1. Atjaunot 1919.gada dibināto Latvijas Universitātes Medicīnas fakultāti,
kuras darbība tika pārtraukta 1950.gadā.
2. Uzdot LU vadībai griezties pie Latvijas Republikas valdības ar
priekšlikumu piešķirt LU Medicīnas fakultātes atjaunošanai un darbībai
nepieciešamo finansējumu.
3. Studijas LU Medicīnas fakultātē, pēc 2.punktā minētā finansējuma
saņemšanas, uzsākt ar 1998./99.akadēmisko gadu.
4. Apstiprināt LU Medicīnas fakultātes pagaidu nolikumu ar darbības laiku
līdz fakultātes vadības un pārstāvības institūciju izveidošanai un fakultātes
nolikuma izstrādāšanai, atbilstoši LU Satversmei.
5. Izveidot komisiju LU Medicīnas fakultātes darbības atjaunošanai šādā
sastāvā:
J.Krūmiņš, Macību prorektors;
I.Lācis, Zinātņu prorektors;
R.Ligere, LU Eksperimentālās un klīniskās medicīnas institūta
direktore;
Ierosināt piedalīties komisijas darbā iniciatīvas grupas pārstāvjiem
Dr.hab.med.U.Vikmanim un Dr.med.V.Šilgim.

Senāta priekšsēdētājs E.Grēns
Senāta sekretāre I.Upacere

Izstrādā: Lietved.c., Jur.d., "LU Vestnesis"

KOPIJA PARĒMĒ
Latvijas Universitātes
Lietvedības centra vadītājs
Rīgā 00.01.1998.

**LIETVEDĪBAS
CENTRA**

Definīcija

Pēc spēkā esošā LR Augstskolu likuma

Universitāte ir augstskola, kas atbilst šādiem kritērijiem:

- 1) īsteno bakalaura, maģistra un doktora studiju programmas. Doktora studiju programmās promocijas darbu aizstāvēšana notiek katru gadu;
- 2) vismaz 65 procentiem no akadēmiskajos amatos ievēlētajām personām ir doktora zinātniskais grāds;
- 3) izdod zinātniskus periodiskus izdevumus augstskolā īstenotajās studiju programmās;
- 4) galvenajās zinātņu nozarēs, kurās īsteno studiju programmas, ir izveidotas augstskolas struktūrvienības vai zinātniskās institūcijas un tajās tiek veikta zinātniskā darbība.

Ministru kabineta rīkojums nr.384

Rīgā 1999.gada 12.augustā (prot. Nr. 40, 24.§)

Par Latvijas Universitātes un Latvijas Medicīnas akadēmijas reorganizāciju

1. Saskaņā ar Augstskolu likuma 11.panta pirmo daļu ar 1999.gada 1.septembri uzsākt Latvijas Universitātes un Latvijas Medicīnas akadēmijas reorganizāciju, pievienojot Latvijas Medicīnas akadēmiju Latvijas Universitātei.
2. Reorganizētā Latvijas Universitāte ir Izglītības un zinātnes ministrijas pārziņā un ir Latvijas Medicīnas akadēmijas tiesību un saistību pārņēmēja.
3. Ar reorganizāciju saistītos izdevumus segt no valsts budžeta līdzekļiem, kas iedalīti Latvijas Universitātei un Latvijas Medicīnas akadēmijai.

Ministru prezidents A.Šķēle

Izglītības un zinātnes ministre S.Golde

LATVIJAS MEDICĪNAS IZGLĪTĪBA
KLASISKĀS UNIVERSITĀTES SPOGULĪ

***“Neaiztīec to, kas
darbojas labi”***

(Hanss Seljē)

Paldies par pacietību!

